
PRIKAZ

15. MEĐUNARODNI KONGRES FONETSKIH ZNANOSTI

Barcelona, Španjolska, 3. do 9. kolovoza 2003.

Vesna Mildner
Filozofski fakultet, Zagreb
Hrvatska

Od 3. do 9. kolovoza 2003. godine održan je u Barceloni, u Španjolskoj, 15. međunarodni kongres fonetskih znanosti. Organizirali su ga kolegice i kolege s Universitat Autònoma de Barcelona, uz sponsorstvo Međunarodne fonetske udruge (International Phonetic Association). Od prvoga kongresa, održanoga u Amsterdamu 1932. godine, to je redovita prigoda za fonetičare iz brojnih zemalja svijeta da razmijene iskustva i znanja te da se neformalno druže. Tradicionalno, sudionici su znanstvenici i stručnjaci s područja lingvistike, usvajanja i učenja govora i jezika, komunikacijskih poremećaja, psiholozi i inženjeri.

Prema podacima organizatora, poslano je više od 1200 sažetaka, prihvaćeno ih je 859, a s četiri izložena rada, Hrvatska je među 51 zemljom sudionicom dijelila 24. mjesto s još četiri zemlje. Recenzentski postupak obavio je međunarodni panel od 132 recenzenta. Kao obično, najviše je radova bilo iz Sjedinjenih Američkih Država (158), zatim iz Francuske (81), Njemačke (73) i Velike Britanije (71). Izlaganja su bila organizirana u plenarne sekcije s pet pozvanih predavača i isto toliko diskutantata, 22 simpozija sa 85 izlaganja, 55 sesija sa 337 usmenih izlaganja, te 18 posterskih sesija sa 427 postera. Centralno upravljani sustav mjerenja vremena i zvučne signalizacije omogućio je savršenu sinkronizaciju i koordinaciju paralelnih sesija (najveći dio vremena radilo se u pet istodobnih sesija), što je posebno važno kad se ima na umu da je kod usmenih izlaganja bilo dopušteno 10 minuta za izlaganje, tri minute za pitanja i raspravu te dvije minute za promjenu prostorije (sesije). Sudionicima je na raspolaganju bila prostorija za isprobavanje prezentacija, i "kibernetička soba" s desetak računala priključenih na Internet i otprilike još toliko slobodnih priključaka za one koji su željeli koristiti vlastita računala. Svi su sudionici dobili knjigu sažetaka i CD s potpunim člancima, a isti su članci tiskani i u klasičnom zborniku (tri knjige) koji se mogao kupiti. Organizatori su nas obradovali i malim španjolsko-katalonskim rječnikom najčećih izraza i usporednim pregledom fonološkog sustava španjolskog i katalonskog, koji su nam priložili uz kongresne materijale.

Plenarne sekcije bile su organizirane tako da je nakon pozvanoga predavača diskutant komentirao cijelo izlaganje ili njegov dio, kao poticaj za pitanja iz publike i raspravu. Sljedeće su teme obuhvaćene tim izlaganjima:

Modeliranje i percepcija vremenskih karakteristika govora (predavač: Y. Sagisaka, Japan, diskutant: K. Kohler, Njemačka); *Govornik, zajednica, identitet: empirijske i teorijske perspektive u sociofonetskoj varijaciji* (predavač: G. J. Docherty, Velika Britanija, diskutanti: P. Helgason, K. Stolten i O. Engstrand, Švedska); *Usvajanje fonetskih kategorija karakterističnih za određeni jezik u prvoj godini života* (predavačica: J. F. Werker, Kanada, diskutantica: M. M. Vihman, Velika Britanija); *Međuartikulatorko programiranje u govornoj proizvodnji* (predavač: A. Löfqvist, Švedska, diskutant: I. Hertrich, Njemačka); *Akustički i perceptualni dokazi za univerzalna fonološka obilježja* (predavač: K. N. Stevens, SAD, diskutant: B. Lindblöm, Švedska).

Simpoziji su organizirani tako da je svaki voditelj bio odgovoran za pozivanje predavača u sklopu svoje teme. A teme su bile vrlo raznovrsne: od tehničkih koje su se bavile modelima automatskog prepoznavanja govora i sintezom, preko opće teoretskih, primijenjenih i pedagoških. Iako naslovi samih simpozija nisu uvijek posve transparentni, iz njih se može prepoznati koliko je široko i interdisciplinarno područje fonetskih znanosti. To potvrđuje i činjenica da su organizatori simpozija iz vrlo raznorodnih institucija (npr. Siemens, Haskins, odsjeci za filologiju, za lingvistiku, za psihologiju, za elektrotehniku, laboratoriji za fonologiju, instituti za tehnologiju, različite kombinacije lingvistike i fonetike te tzv. govorne i komunikacijske znanosti u nazivima institucija i laboratorija). U tablici 1 navedeni su nazivi simpozija i njihovi organizatori.

Tablica 1. Prikaz tema simpozija i njihovih organizatora

Naziv simpozija	Organizator	Institucija
Uloga fonetike u prevođenju iz govora u govor	H. Höge	Siemens, München, Njemačka
Evolucijska tipologija naglasaka	S. Kodzasov	Filološki fakultet, Moskovsko državno sveučilište, Rusija
Artikulacijska fonologija	J. Romero	Odsjek za anglo-germansku filologiju, Sveučilište Rovira i Virgili, Tarragona, Španjolska
Intonacija i jezična obrada	M. Beckman	Odsjek za lingvistiku, Državno sveučilište u Ohiju, SAD
Fonetika i govorna interakcija	J. Local	Odsjek za jezik i jezikoslovlje, Sveučilište u Yorku, Velika Britanija

Naziv simpozija	Organizator	Institucija
Primjena slušno-vidne obrade govora	D. W. Massaro	Odsjek za psihologiju, Kalifornijsko sveučilište u Santa Cruzu, SAD
Uloga riječi, stope i sloga u proizvodnji i percepciji govora	A. Turk	Odsjek za teorijsku i primijenjenu lingvistiku, Sveučilište u Edinburghu, Velika Britanija
Povezanost ponašanja i mozga u neurološkim govornim poremećajima	R. Kent	Waisman Centar, Madison, SAD
Artikulacijska sinteza: dostignuća i planovi	D. Whalen	Laboratoriji Haskins, SAD
Terenski rad u fonetici	P. Ladefoged	Kalifornijsko sveučilište u Los Angelesu, SAD
Izgovorne varijacije i govorna tehnologija	B. Granstrom	Kraljevski institut za tehnologiju, Stockholm, Švedska
Glasovne promjene u romanskim jezicima	D. Recasens	Odsjek za katalonsku filologiju, Sveučilište u Barceloni, Španjolska
Odnos između melodije i teksta u intonaciji	C. Gussenhoven	Sveučilište u Nijmegenu, Nizozemska
Istraživačke metode i tehnike u govornoj proizvodnji	J. Harrington	Odsjek za fonetiku i digitalnu obradu govora, Sveučilište u Kielu, Njemačka
Veza između fonetike i fonologije	J. Ohala	Odsjek za lingvistiku, Kalifornijsko sveučilište u Berkeleyu, SAD
Modeli percepcije povezanog govora i prepoznavanja riječi	N. Nguyen	Laboratorij za govor i jezik, Provansalsko sveučilište, Aix-en-Provence, Francuska
Alati za podučavanje fonetike	T. Arai	Odsjek za elektrotehniku, Sveučilište Sofija, Tokio, Japan

Naziv simpozija	Organizator	Institucija
Fonetika domorodačkih jezika	D. Demolin	Laboratorij za fonologiju, Sveučilište u Bruxellesu, Belgija
Naglasak i ritam	P. M. Bertinetto	Odsjek za opću lingvistiku, Veleučilište u Pisi, Italija
Alati za analizu govora	P. Boersma	Institut za fonetske znanosti, Sveučilište u Amsterdamu, Nizozemska
Prikazi slučajeva i fonetska objašnjenja	B. Hume i K. Johnson	Odsjek za lingvistiku, Državno sveučilište u Ohiju, SAD
Tipologija glasovnih sustava	L.-J. Boë	Institut za govornu komunikaciju, Sveučilište Stendhal, Grenoble, Francuska

Usmena i posterska izlaganja bila su podijeljena u dvadesetak uobičajenih tematskih cjelina. U tablici 2 navedene su glavne teme, broj sesija (ukupno posterskih i usmenih) te neke od podtema.

Tablica 2. Pregled usmenih i posterskih sesija po temama

Tema	Broj sesija	Podteme
Prozodija	13	naglasak i ritam, ritam i struktura, fraze, naglasak i isticanje, intonacija i ton, kretanje tona, percepcija, varijacije, granični tonovi, fokus i isticanje, sinteza
Proizvodnja	11	proizvodni mehanizmi, modeli i tehnike, mjerenja i tehnike, kinematika, suglasnici, samoglasnici i diftonzi, slog i leksikon, redukcija i asimilacija, prozodija
Percepcija	9	suglasnici, samoglasnici, suprasegmentalna razina, modeli i metode, drugi jezik, prepoznavanje riječi
Akustika	4	opis tonova i segmenata karakteristike suglasnika, automatska klasifikacija

Tema	Broj sesija	Podteme
Fonologija	4	fonološki procesi, fonološka struktura, slogovna struktura i fonotaktika
Sociofonetika	4	dijalekti i prekojezičnost, varijeteti engleskog jezika, sociolingvističke varijable i varijacije
Usvajanje drugog jezika	4	usvajanje nesegmentalnih obilježja, usvajanje suglasnika, usvajanje samoglasnika
Automatsko prepoznavanje govora	3	
Fonetika i govorni stilovi	3	spontani govor, paralingvističke informacije
Glasovne promjene	3	promjene i varijacije, glasovne promjene u zapadnim romanskim jezicima
Klinička fonetika	3	istraživanja govorne proizvodnje, percepcija i drugo
Kvaliteta glasa	3	jezične informacije, nejezična pitanja
Sinteza govora	3	prozodija, modeli i tehnike
Univerzalije	3	glasovni inventari i slogovna struktura, ritmička i vremenska organizacija i tipologija
Usvajanje prvog jezika	3	samoglasnici i diftonzi, primjeri iz različitih jezika
Fonetska pedagogija	2	
Forenzična fonetika	2	
Neurofonetika	2	
IPA notacija i opis glasova	1	
Povijest fonetike	1	
Slušni mehanizmi	1	

Kao što se može uočiti iz tablice, najzastupljenije su bile teme iz prozodije, proizvodnje i percepcije. Svih ostalih tema bilo je znatno manje. Pogledom na položaj nerofonetike lako se može zaključiti da je i na ovome kongresu razmjerno malo radova bilo posvećeno ulozi mozga u govoru i slušanju. To donekle čudi s obzirom na trendove u svjetskim istraživanjima i naslove članaka u relevantnim časopisima u kojima objavljuju (i) fonetičari. Iako su neka izlaganja bila posvećena modeliranju i neuralnim mrežama, posebice u proizvodnji govora, ipak nedostaje spona između tih krajnje teorijskih radova i testova ponašanja koju bi trebali činiti prvenstveno radovi što prikazuju rezultate istraživanja provedenih objektivnim metodama bilježenja aktivnosti mozga pri jezičnoj obradi (npr. evocirani potencijali, funkcionalna magnetska rezonancija, pozitronska emisijska tomografija, magnetska encefalografija i slično). Pitanje je koliko takva raspodjela odražava stvarnu aktivnost i interese fonetičara, a u kojoj mjeri tematske okvire koje su si postavili organizatori.

Prije početka kongresa održana su dva satelitska sastanka: o intonaciji u jezičnim varijetetima te o ontogenezi i filogenezi organizacije sloga.

Sljedeći, 16. međunarodni kongres fonetskih znanosti održat će se u Saarbrückenu, u Njemačkoj 2007. godine. Nijemci su dobili organizaciju u "nadmetanju" sa Sydneyem.

Vesna Mildner